

הנדסת תוכנה – תרגיל בית 2

דגשים להגשת המטלה

1. תאריך הגשה: יום שלישי 06.06.2023 בשעה 23:59.
2. הגשה בזוגות בלבד!
3. הקוד חייב להיכתב בהתאם למוסכמות כתיבת הקוד בקורס כולל תיעוד כנדרש. קוד שלא עומד בדרישות יגרור הורדת ניקוד. ניתן למצוא את קובץ מוסכמות הקידוד באתר הקורס תחת הלשונית "קבצי עזר".
4. ההגשה מתבצעת ב-Moodle באזור המיועד על ידי אחד מהשותפים, לאחר יצירת קבוצה.
5. ניתן להגיש את התרגיל לכל היותר עד 48 שעות לאחר מועד ההגשה ללא הורדת ניקוד. לאחר 48 שעות תיבת ההגשה תיסגר ולא יהיה ניתן להגיש את התרגיל כלל.
6. פורמט הגשת התרגיל נמצא בקובץ ההנחיות ב-Moodle. כל חריגה מפורמט זה תגרור ציון אפס.

מטרת התרגיל

עבודה עם מחלקות והורשה.

הכנות טרם תחילת התרגיל

1. פתיחת פרויקט ג'אווה חדש.
2. הורדת קבצי התרגיל, והעתקת הקובץ Main.java בלבד אל תוך תיקיית ה-src.

הוראות כלליות

1. מומלץ להריץ את התוכנית עם מספר קלטים שונים ולחשוב על מקרי קצה אפשריים.
2. מומלץ לחזור על התרגולים וההרצאות וכן להיעזר באינטרנט.
3. יש להשתמש בגרסה 9.0.4 של ג'אווה בעת פתרון התרגיל.
4. מומלץ להשתמש ב-Git במהלך כתיבת התרגיל.

הוראות הגשה

1. יש למלא את הוראות ההגשה בהתאם למסמך הדרישות "הנחיות כלליות לפתרון והגשת תרגילי הבית" אשר מופיע באתר הקורס.
2. הגשה אלקטרונית בלבד דרך אתר הקורס ב-moodle. ההגשה תכלול קובץ ה-zip בלבד בפורמט HW2_<id1>_<id2> כאשר <id1> ו-<id2> הם תעודות הזהות של המגישים. פירוט נוסף נמצא בסוף המסמך.
3. ההגשה מתבצעת על ידי אחד מבני הזוג לאחר שיצר קבוצה ובן הזוג השני הצטרף אליה.
4. תרגיל בית שלא יוגש על פי הוראות ההגשה – לא ייבדק.
5. יש להקפיד על יושרת הכנת התרגיל וההגשה.
6. יש לוודא כי הקוד מתקמפל – קוד אשר לא יעבור הידור יקבל ציון אפס.
7. אין צורך להגיש את קובץ הפלט אשר ניתן כחלק מתרגיל זה.

חלק א – שוויון עצמים

בתרגול 4 דיברנו על שוויון עצמים, ובפרט על שוויון עצמים כאשר משתמשים בהורשה.

בחלק זה של התרגיל יהיה עליכם לממש שתי מחלקות ולדרוס בהן את הפעולות `hashCode`, `equals` ו-`toString`.

המחלקה הראשונה הינה מחלקה בשם `Date`. מחלקה זו מייצגת תאריך ומכילה שלוש תכונות – יום (מספר בין 1 ל-31), חודש (מספר בין 1 ל-12) ושנה (מספר בין 9999 ל-9999).

המחלקה השנייה הינה מחלקה בשם `DateTime`. מחלקה זו יורשת מן המחלקה `Date` ומייצגת תאריך ושעה. בנוסף לשלוש התכונות המוגדרות במחלקה `Date`, המחלקה מכילה שתי תכונות נוספות – שעה (מספר בין 0 ל-23), ודקה (מספר בין 0 ל-59).

על פעולות ה-`equals` וה-`hashCode` של המחלקות לעמוד במפרטים של פעולות ה-`equals` וה-`hashCode` כפי שהם מוגדרים במחלקה `Object` (בהתאמה).

בנוסף, על יחס השוויון לקיים מספר תכונות נוספות:

- כל שני מופעים של המחלקה `Date` יהיו שווים זה לזה אם ורק אם ערכי התכונות שלהם שווים זה לזה בהתאמה.
- כל שני מופעים של המחלקה `DateTime` יהיו שווים זה לזה אם ורק אם ערכי כל התכונות שלהם שווים זה לזה בהתאמה.
- לכל משתנה `d` בעל טיפוס דינמי `Date` ולכל משתנה `dt` בעל טיפוס דינמי `DateTime` על הקריאות `d.equals(dt)` ו-`dt.equals(d)` להחזיר שקר, ללא תלות בערכי התכונות של המופעים.

את פעולת ה-`toString` במחלקה `Date` יש לממש כך שהתאריך יוצג בפורמט `DD/MM/YYYY` ואת פעולת ה-`toString` במחלקה `DateTime` יש לממש כך שמופיעה ייצוגו בפורמט `DD/MM/YYYY hh:mm`. בעת מימוש הפעולה במחלקה `DateTime` יש להיעזר בפעולת ה-`toString` של המחלקה `Date`.

הוראות נוספות:

- בכתיבת פעולות ה-`equals` חל איסור על שימוש בפעולות אחרות המוגדרות במחלקה `Object`, ובפרט בפעולה `getClass`.
- יש לממש את פעולות ה-`hashCode` באופן בו לכל שני מופעים של אותה המחלקה שאינם שווים זה לזה יהיה ערך גיבוב שונה.
- במחלקה `Date` אין לאזכר את המחלקה `DateTime`, ובמחלקה `DateTime` אין לאזכר את המחלקה `Date` פרט להגדרת ההורשה בכותרת המחלקה (כלומר, חל איסור שבקוד של מחלקה אחת יופיע השם של המחלקה השנייה, פרט לשורה בה מגדירים כי המחלקה `DateTime` יורשת מן המחלקה `Date`).
- בכל מקרה בו מנסים להגדיר לתכונה כלשהי ערך שאינו בטווח החוקי לתכונה זו יש לשנות את הערך של התכונה לערך ברירת המחדל: 1 עבור הימים והחודשים ו-0 עבור שאר התכונות. עם זאת, אין צורך לבדוק את תקינות התאריך עצמו (שאכן התאריך קיים).

חלק ב – פונקציות מתמטיות

בחלק זה של התרגיל תבנו מערכת לייצוג פונקציות מתמטיות.

סיפור המערכת

המערכת אותה תבנו מורכבת מעשרה סוגים של פונקציות:

- פונקציה קבועה: פונקציה מהצורה $f(x) = C$ עבור מספר ממשי כלשהו C .
- פולינום: פונקציה מהצורה $f(x) = a_0 + a_1x + \dots + a_nx^n$. האיברים a_0, a_1, \dots, a_n הינם מספרים ממשיים אשר נקראים מקדמי הפולינום.
- סכום: פונקציה אשר מורכבת מסכום של שתי פונקציות.
- מולטי-סכום: פונקציה אשר מורכבת מסכום של לפחות שתי פונקציות.
- הפרש: פונקציה אשר מורכבת מהפרש בין שתי פונקציות.
- מכפלה: פונקציה אשר מורכבת ממכפלה של שתי פונקציות.
- מולטי-מכפלה: פונקציה אשר מורכבת ממכפלה של לפחות שתי פונקציות.
- מנה: פונקציה אשר מורכבת ממנה של שתי פונקציות.
- פונקציה נגדית: פונקציה אשר מורכבת מפונקציה אחרת, ומייצגת את הפונקציה הנגדית לה.
- חזקה: פונקציה אשר מורכבת מפונקציה אחרת, ומייצגת את העלאה בחזקה.

כל פונקציה מתמטית ניתנת לחישוב, הצגה וגזירה:

- חישוב: בהינתן נקודה (מספר ממשי) x , ניתן לחשב את ערך הפונקציה באותה נקודה.
- הצגה: כאשר מציגים פונקציה, התוצאה המתקבלת הינה מחרוזת המציגה את הפונקציה, מוקפת בסוגריים עגולים משני הצדדים.
- גזירה: ניתן לגזור כל פונקציה ולקבל את הנגזרת שלה. על מנת שלא להכעיס את צנזור, נניח שכל הפונקציות שבתרגיל גזירות.

לדוגמה, נתבונן בפונקציה $3x^2(2 + 3x - 4x^3)$. ערכה של הפונקציה בנקודה $x = 1$ הינו 3, והמחרוזת המייצגת את הפונקציה הינה $((3x^2) * (2 + 3x - 4x^3))$. את הנגזרת נשאיר כתרגיל עבורכם.

מימוש המערכת

המערכת אותה תבנו תתמוך בפונקציות מתמטיות מסוגים שונים.

על מנת לממש את המערכת, תצטרכו ליצור מספר מחלקות. מחלקות אלו יתבססו אחת על השנייה, וביחד יהיו את מכלול המערכת.

מחלקת Function

מחלקה זו מייצגת פונקציה מתמטית ובה מוגדרות הפעולות הבאות:

- פעולה בשם valueAt אשר מקבלת נקודה (מספר ממשי) ומחזירה את ערך הפונקציה בנקודה זו.
- פעולה בשם toString אשר אינה מקבלת פרמטרים ומחזירה מחרוזת המייצגת את הפונקציה.
- פעולה בשם derivative אשר אינה מקבלת פרמטרים ומחזירה את נגזרת הפונקציה.
- פעולה בשם bisectionMethod אשר מקבלת שלושה מספרים ממשיים a, b ו- ϵ , מחפשת קירוב לשורש הפונקציה בקטע $[a, b]$ עם שגיאה ϵ בעזרת שיטת החציה ומחזירה אותו. בהמשך מופיע פירוט על הפעולה ועל אופן חישוב השורש.
- פעולה בשם bisectionMethod אשר מקבלת שני מספרים ממשיים a, b , מחפשת קירוב לשורש הפונקציה בקטע $[a, b]$ בעזרת שיטת החציה, מחזירה אותו ומשתמשת בשגיאה עם ערך ברירת מחדל של 10^{-5} .
- פעולה בשם newtonRaphsonMethod אשר מקבלת שני מספרים ממשיים a ו- ϵ , מחפשת קירוב לשורש הפונקציה בסביבת הנקודה a עם שגיאה ϵ בעזרת שיטת ניוטון-רפסון ומחזירה אותו. בהמשך מופיע פירוט על הפעולה ועל אופן חישוב השורש.
- פעולה בשם newtonRaphsonMethod אשר מקבלת מספר ממשי a , מחפשת קירוב לשורש הפונקציה בסביבת הנקודה a בעזרת שיטת ניוטון-רפסון, מחזירה אותו ומשתמשת בשגיאה עם ערך ברירת מחדל של 10^{-5} .
- פעולה בשם taylorPolynomial אשר מקבלת מספר שלם n , ומחזירה את פולינום טיילור של הפונקציה מסדר n . בהמשך מופיע פירוט על הפעולה ועל אופן חישוב הפולינום.

מחלקת Constant

מחלקה זו מייצגת פונקציה קבועה. ידוע כי לאחר יצירת הפונקציה, לא ניתן יהיה לשנות את ערכו של הקבוע לו שווה הפונקציה.

מחלקת Polynomial

מחלקה זו מייצגת פולינום. במחלקה יש להגדיר בנאי שמקבל את מקדמי הפולינום כ- varargs של מספרים ממשיים, כאשר המספר ה- i מייצג את המקדם של x^i . ידוע כי לא ניתן לשנות את מקדמי הפולינום לאחר יצירתו.

בעת הצגת פולינום:

- על המקדמים להופיע לפי סדר עולה של חזקות, בפורמט $a_i x^i$.
- אין לייצג במחרוזת חזקות שהמקדם שלהן שווה 0.
- במידה ומקדם כלשהו שחזקתו אינה 0 שווה ל-1 או למינוס 1, אין לכלול אותו בביטוי. במקרה זה הפורמט יהיה x^i .
- במידה ומקדם כלשהו הוא מספר שלם (שאינו 1, -1 או 0), על המספר להופיע ללא נקודה עשרונית.

מחלקת Sum

מחלקה זו מייצגת פונקציה מסוג סכום.

מחלקת MultiSum

מחלקה זו מייצגת פונקציה מסוג מולטי-סכום.

מחלקת Difference

מחלקה זו מייצגת פונקציה מסוג הפרש.

מחלקת Product

מחלקה זו מייצגת פונקציה מסוג מכפלה.

מחלקת MultiProduct

מחלקה זו מייצגת פונקציה מסוג מולטי-מכפלה.

על מנת לעזור לכם, להלן הנוסחה למכפלה של מספר כלשהו של פונקציות, $f_1(x), \dots, f_n(x)$:

$$\left(\prod_{i=1}^n f_i(x) \right)' = \sum_{i=1}^n \left(f_i'(x) \prod_{i \neq j} f_j(x) \right)$$

שימו לב שביטוי זה הוא מולטי-סכום של מולטי-מכפלות.

מחלקת Quotient

מחלקה זו מייצגת פונקציה מסוג מנה.

מחלקת Negation

מחלקה זו מייצגת פונקציה נגדית.

מחלקת Power

מחלקה זו מייצגת פונקציה מסוג חזקה. ניתן להניח כי המעריך של החזקה הוא מספר שלם וחיובי.

להזכירכם, להלן הנוסחה לגזירת פונקציה המועלית בחזקה, באופן המשאיר את המעריך חיובי:

$$(f(x)^n)' = \begin{cases} n \cdot f(x)^{n-1} \cdot f'(x), & n > 1 \\ f'(x), & n = 1 \end{cases}$$

מציאת שורש

בתחום האופטימיזציה, קיימות שיטות רבות למציאת שורשים לפונקציות חד-משתניות.

אחת השיטות למציאת שורש נקראת שיטת החציה, אשר הינה שיטה מסדר אפס המשתמשת רק בערכי הפונקציה. מטרתה של שיטת החציה היא למצוא קירוב לשורש הפונקציה בקטע נתון $[a, b]$, בעל שגיאה נתונה שאינה עולה על ϵ .

במסגרת מימוש שיטת החצייה, נניח את ההנחות הבאות:

- הפונקציה רציפה בקטע $[a, b]$.
- מתקיים $f(a) \cdot f(b) < 0$.
- בקטע $[a, b]$ יש בדיוק שורש אחד.

שיטת החצייה מתבצעת באופן דומה לחיפוש בינארי, וכוללת את השלבים הבאים:

1. הגדרת שני משתנים חדשים: $left = a, right = b$.
2. חזרה כלולאה על השלבים הבאים כל עוד מתקיים $right - left > \epsilon$:
a. הגדרת משתנה חדש: $mid = (left + right) / 2$.
b. אם מתקיים $f(left) \cdot f(mid) > 0$ אז מבצעים $left = mid$.
c. אחרת, מבצעים $right = mid$.
3. לבסוף, מחזירים את $(left + right) / 2$.

מטרת פעולות ה-bisectionMethod היא לממש את שיטת החצייה.

שיטה נוספת למציאת שורש נקראת שיטת ניוטון-רפסון, אשר הינה שיטה מסדר ראשון המשתמשת גם בערכי הפונקציה וגם בנגזרתה. מטרתה של שיטת ניוטון-רפסון היא למצוא קירוב לשורש הפונקציה בסביבת נקודה נתונה a , בעל שגיאה נתונה שאינה עולה על ϵ .

שיטת ניוטון-רפסון הינה שיטה איטרטיבית אשר מגדירה סדרת נקודות המתכנסת לשורש הפונקציה. סדרת הנקודות מוגדרת באופן הבא:

$$x_0 = a, \quad \forall k \geq 0: x_{k+1} = x_k - \frac{f(x_k)}{f'(x_k)}$$

הגדרת סדרת הנקודות תיעצר כאשר מתקיים $|f(x_k)| < \epsilon$, והפלט של השיטה הוא הנקודה האחרונה בסדרה. (הערה למתעניינים: שיטה זו מהירה הרבה יותר משיטת החצייה, והיא נמצאת בשימוש במחשבים רבים במגוון תחומים, כגון מציאת שורשים של פונקציות ומציאת שורש ריבועי של מספר נתון).

מטרת פעולות ה-newtonRaphsonMethod היא לממש את שיטת ניוטון-רפסון.

פולינום טיילור

פולינום טיילור הינו פולינום המקרב פונקציה כלשהי באמצעותה ובאמצעות נגזרותיה. פולינום טיילור של פונקציה f מסדר n מוגדר באופן הבא:

$$T_{f,n}(x) \triangleq f(0) + f'(0)x + \frac{1}{2}f''(0)x^2 + \dots + \frac{1}{n!}f^{(n)}(0)x^n = \sum_{k=0}^n \frac{f^{(k)}(0)}{k!}x^k$$

כאשר $f^{(k)}$ היא הנגזרת מסדר k של הפונקציה.

מטרת הפעולה taylorPolynomial היא לבנות פולינום טיילור של הפונקציה מסדר נתון ולהחזיר אותו.

בעת חישוב העצרת יש להיעזר בטיפוס הנתונים double ולא int, על מנת לאפשר חישובי פולינום מסדר גבוה.

הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל הפקולטה למדעי הנדסה והחלטה הנדסת תוכנה אביב תשפ"ג

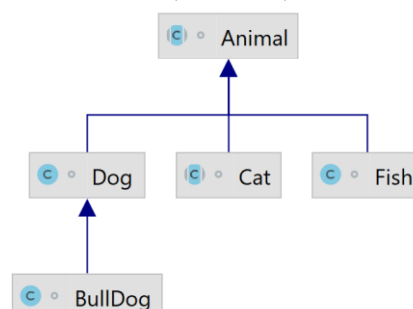
הנחיות לפתרון

- לפני פתרון התרגיל, התחילו בלכתנן את היחסים והקשרים בין המחלקות השונות.
- בעת פתרון התרגיל ניתן ואף מומלץ להגדיר מחלקות נוספות על מנת לחסוך בשכפול קוד כמה שניתן.
- בעת פתרון התרגיל, יש להקפיד על שמות משמעותיים למשתנים, לפעולות ולמחלקות.
- בעת פתרון התרגיל, יש להקפיד על הרשאות הגישה השונות בהתאם לנלמד בקורס.
- בעת פתרון התרגיל, **חשבו האם ישנן מחלקות ופעולות אשר אמורות להיות מופשטות**.
- יש ליצור כל מחלקה בקובץ נפרד.
- **בכל דריסה ומימוש של פעולה יש להשתמש באנוטציה @Override על מנת לוודא שאכן מתבצעת דריסה.**
- **יש להשתמש ב-Covariant Return Type במקומות המתאימים.**
- בעת פתרון התרגיל ניתן ואף מומלץ להגדיר קבועים ולא להשתמש במספרי קסם.
- יש לדאוג לכך שניסיון יצירה של פונקציות מסוג מולטי-סכום ומולטי-מכפלה עם פחות משתי פונקציות יוביל **לשגיאת הידור**.
- **אין** לייבא בקוד ספריות או חבילות כלשהן, ואין להיעזר באף פעולה שלא אתם כתבתם, גם לא בפעולות שאינן דורשות ייבוא, פרט לפעולות המוגדרות במחלקה Math.
- בכל מחלקה יש לכלול את התכונות המתאימות לה, ולספק בעבורן פעולות get ו-set **במידת הצורך בלבד**.
- על המחלקות להכיל בנאים. אין חובה שבנאי יקבל כפרמטרים את כל התכונות אשר מוגדרות במחלקה (ואף זה אינו רצוי בעבור חלק מן המחלקות).
- שימו לב כי אין חובה להגדיר את המחלקות על פי הסדר בו הן מופיעות בהנחיות.
- יש לתעד את כל הפעולות והמחלקות אותן אתם מגדירים בעזרת שימוש ב-JavaDoc בהתאם לקובץ מוסכמות התיעוד אשר מופיע באתר הקורס. בנוסף, יש לתעד שורות קוד אשר עשויות להיות קשות להבנה.

הגשת התרגיל

לפני הגשת התרגיל, עליכם ליצור קבצי html מתוך תיעוד ה-JavaDoc שכתבתם בקוד. ניתן ליצור את הקבצים בעזרת ה-IntelliJ על ידי לחיצה על כרטיסיית ה-Tools ובחירת האפשרות Generate JavaDoc. בעת יצירת המסמכים, יש לבחור את הרשאת הגישה private על מנת שכל המחלקות והפעולות (משני חלקי התרגיל) יופיעו במסמכים. את כל הקבצים שנוצרים יש לשמור בתיקייה בשם JavaDoc אשר ממוקמת בתוך תיקיית ה-src.

בנוסף לכך, עליכם ליצור את תרשימי המחלקות עבור המחלקות הקיימות בפרויקט. ניתן ליצור את התרשימים בעזרת ה-IntelliJ על ידי לחיצה על כפתור ימני בתיקיית ה-src, לחיצה על Diagrams, לחיצה על Show Diagram ובחירת האפשרות Java Classes. ביצוע פעולות אלו יפתח תרשימי מחלקות, אותו תוכלו לסדר על מנת שיהיה נוח לקריאה. לאחר מכן, עליכם לשמור את תרשימי המחלקות כתמונה: לחצו על כפתור ימני על גבי התרשימים, בחרו Export to Image File ושמרו את התמונה המתקבלת. להלן דוגמה לתרשימי מחלקות (עם מחלקות אחרות):

הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל הפקולטה למדעי הנדסה והחלטה הנדסת תוכנה אביב תשפ"ג

כפי שהוזכר, קובץ ההגשה הסופי הינו קובץ zip בודד. שם הקובץ מפורט בתחילת המסמך ובמסמך ההוראות הכללי. קובץ ה-zip יכול שתי תיקיות - תיקייה בשם src בה יימצאו כל קבצי הקוד אותם כתבתם עבור שני חלקי התרגיל ותיקייה נוספת בשם JavaDoc בה יימצאו כל קבצי התיעוד. בנוסף, קובץ ה-zip יכול (לא בתוך אף תיקייה) את תרשים המחלקות בשם `Diagram_<id1>_<id2>.png`, כאשר `<id1>` ו-`<id2>` הם תעודות הזהות של המגישים.

הרצת התוכנית וביצוע בדיקות

במחלקה Main קיימות מספר פעולות אשר משמשות לבדיקת הקוד. להזכירכם, חלק מן הבדיקה נעשה באופן אוטומטי, ולכן אין לשנות כלל את המחלקה Main ואת הפעולה הראשית, ובפרט אין לשנות את פעולות ההדפסה המתבצעות בה.

כדי לוודא שהקוד שכתבתם עובד כראוי, מצורף לתרגיל זה קובץ הפלט `HW2_output.txt`, על מנת שתוכלו לבצע את ההשוואה באופן ידני (או על ידי שימוש ב-DiffMerge).

בהצלחה